

Sygn. akt II Ca 527/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz (spr.) SSO Adam Bojko
Protokolant	Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa W. C.

przeciwko (...) w W.

o zapłatę i ustalenie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 21 maja 2014 roku, sygn. akt I C 416/12

- z apelacji powoda zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1 i 6 sentencji w ten sposób, że zasądzoną kwotę 10.000 zł podwyższa do kwoty 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych a w pozostałym zakresie apelację powoda oddala,
- z apelacji pozwanego zmienia zaskarżony wyrok w punktach 2 i 4 sentencji w ten sposób, że zasądza od pozwanego (...) w W. na rzecz powoda W. C. rentę wyrównawczą z tytułu utraty zdolności do pracy w kwocie po 720 (siedemset dwadzieścia) złotych miesięcznie, poczynając od sierpnia 2013 roku, płatną w terminie do 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności a w pozostałym zakresie powództwo o rentę oddala,
- w pozostałym zakresie apelację pozwanego oddala,
- koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt II Ca 527/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie I C 416/12 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. zasądził od pozwanego(...)w W. na rzecz powoda W. C.:

- kwotę 10 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia, z odsetkami ustawowymi od dnia 21.05.2014r.;

2. kwotę 52 942,03 zł tytułem skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od kwietnia 2010r. do maja 2014 r, z odsetkami ustawowymi od dnia 21.05.2014r.;
3. kwotę 21 884,10 zł tytułem kosztów leczenia, z odsetkami ustawowymi od dnia 21.05.2014r.;
4. rentę wyrównawczą w kwocie po 1 250,00 zł miesięcznie, płatną do 10-tego każdego miesiąca , poczynając od czerwca 2014r.,
5. ustalił odpowiedzialność pozwanego za mogące powstać w przyszłości skutki wypadku powoda W. C. z dnia 16.12.2005r.
6. oddalił powództwo w pozostałej części.
7. zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.
8. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. kwotę 3 311,38 zł tytułem poniesionych tymczasowo wydatków na opinie biegłych.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sadu Rejonowego:

W dniu (...)r. około godz. 8.15 na skrzyżowaniu ul. (...) S. i ul (...) w P. Tryb. kierujący samochodem ciężarowym marki S. nr rej (...). (...) z naczepą nr rej. (...) wyjeżdżając z ul. (...) nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu nadjeżdżającemu z lewej strony ul. (...) kierującemu marki C. (...) nr rej. (...) K. K., w następstwie czego nieumyślnie spowodował liczne obrażenia ciała u pasażera samochodu C. W. C., które to obrażenia ciała zagrażały jego życiu.

Za popełnione przestępstwo sprawca wypadku został skazany z art. 177 § 2 kk wyrokiem z dnia 23 maja 2006 roku sygn. akt II K 206/06 .

Bezpośrednio po wypadku powód został przewieziony do Szpitala Wojewódzkiego w (...). W stanie ciężkim został przejęty do Oddział IOM. Wykonane przy przyjęciu badanie TK głowy wykazało ukrwotocznione ognisko stłuczenia w lewym płacie potylicznym, pourazowe krwawienie podpajęczynówkowe i obrzęk mózgu. W kolejnych kontrolnych badaniach neuroobrazujących stwierdzono resort krwi z przestrzeni podpajęczynówkowej, ujawniono jednak ognisko stłuczenia również w lewym płacie czołowym. Powód był leczony zachowawczo. Po wdrożonym leczeniu stan ogólny chorego poprawił się i w dniu 27.12.2005r. został on przeniesiony do Oddziału Chirurgicznego.

Na Oddziale Chirurgicznym powód był leczony do 11.01.2006r. i został wypisany z rozpoznaniem: „Stłuczenie płata czołowego lewego. Krwawienie podpajęczynówkowe i obrzęk mózgu po urazie czaszkowo - mózgowym. Encefalopatia pourazowa. Zespół psychoorganiczny z ataksją piramidową obustronną." W epikryzie wypisowej wpisano: „(...) W wyniku zastosowanego leczenia uzyskano znaczną poprawę stanu ogólnego chorego, ale stan psychiczny nie jest zadowolający. Pozostają objawy otępienia i splątania wymagające intensywnej psychoterapii. (...)”

Dalej powód leczył się i nadal się leczy w Prywatnym Gabinetie Neurologicznym z rozpoznaniem „Encefalopatia pourazowa i pokrwotoczna w obrazie dysartrii, zespołu piramidowego i objawów ataktycznych." Był i jest nadal objęty opieką neuropsychologiczną i logopedyczną.

Po przebytych wypadku powód przez 6 miesięcy pobierał zasiłek chorobowy, a następnie został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy. Od marca 2008r. orzeczono u powoda częściową niezdolność do pracy, okresowo do kwietnia 2013r.

Biegła z zakresu neurologii i rehabilitacji stwierdziła u powoda obecnie, 7 lat po przebytych urazie, encefalopatię pourazową pod postacią zespołu psychoorganicznego, ataksji czołowej oraz dysartrii, które powodują trwałe uszczerbek na zdrowiu w wysokości 50% z pkt 9b (Zaburzenia neurologiczne i psychiczne uwarunkowane organicznie

- encefalopatię; encefalopatię ze zmianami charakterologicznymi w zależności od stopnia.) Biegła oceniła uszczerbek na zdrowiu powoda z pkt 9b Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18.12.2002 r.

U powoda z uwagi na to, iż od wypadku upłynęło 7 lat, stwierdzone objawy organicznego uszkodzenia centralnego układu nerwowego należy uznać za utrwalone. Rokowanie do powrotu pełnej zdolności do pracy biegła oceniła jako wątpliwe. Objawy organicznego uszkodzenia centralnego układu nerwowego w znacznym stopniu ograniczają również aktywność życiową powoda. Rokowania co do odzyskania pełnej aktywności fizycznej są wątpliwe.

Przebyty uraz głowy powodował u powoda cierpienia fizyczne (ból) umiarkowanego stopnia przez okres 4- 6 tyg. Zaburzenia pamięci, równowagi, koordynacji ruchów oraz zaburzenia mowy - powodowały i powodują nadal u powoda cierpienia psychiczne.

W wyniku wypadku samochodowego W. C. doznał również licznych drobnych ran ciętych twarzy (bez pozostawienia blizn), nadto stłuczenia mięszu płuca prawego w płacie dolnym, stłuczenia okolic obu stawów barkowych i obojczyków i otarcia skóry obu goleni - zwłaszcza prawej. Uszkodzenia centralnego układu nerwowego (mózgu) powoda skutkowały trwałym uszczerbkiem na zdrowiu. Obrażenia stricte chirurgiczne nie spowodowały takowego uszczerbku. Uszczerbek na zdrowiu powoda specjalista chirurg neurochirurg ocenił następująco: Encefalopatia uwarunkowana organicznie, z dużymi zaburzeniami neurologicznymi i miernymi zmianami charakterologicznymi - uszczerbek nią spowodowany ocenił w/g punktu 9b- na 50%. Oceniony uszczerbek jest tożsamy z uszczerbkiem wyliczonym przez biegłą neurolog. Tak więc całkowity uszczerbek neurologiczny i neurochirurgiczny wynosi 50%.

Bez wątpienia jak stwierdził biegły zakres cierpień psychofizycznych powoda po doznanych wypadku byłby duży, ale powód nie przypomina sobie i nie uświadamia odczuwanych wówczas cierpień.

Wyniki leczenia obrażeń chirurgicznych powoda są dobre. Wyniki leczenia neurochirurgicznego polegającego w zasadzie tylko na konsultacjach - też są dobre i nie wpływają na przyszłość. W. C.. Natomiast rokowania z punktu widzenia neurologicznego nie są dobre. Powód nigdy nie odzyska pełnej zdolności do pracy i nigdy nie odzyska sprawności psychofizycznej sprzed wypadku. Ograniczenia w jego sprawności i aktywności po 7 latach od wypadku - są utrwalone.

Powód wymagał długotrwałej opieki i pomocy osób trzecich tylko z przyczyn neurologicznych.

Biegły psychiatra stwierdził, że w wyniku wypadku i doznanych w nim urazów, stan zdrowia psychicznego W. C. istotnie pogorszył się. Wskutek wypadku, powód stał się bardziej drażliwy i nerwowy, ma problemy z koncentracją uwagi, na zadawane pytania odpowiada po dłuższym namyśle, proste operacje matematyczne testu MMSE są dla niego za trudne, krytycyzm spłycony, dodatkowo cierpi na zaburzenia snu.

Zmiana trybu życia w rezultacie doznanych obrażeń w wypadku, powoduje nasilone poczucie krzywdy odczuwanej przez powoda i stały dyskomfort (mężczyzny zdrowego, samodzielnego w okresie sprzed wypadku) związany z koniecznością korzystania w różnych sytuacjach z pomocy drugiej osoby (na badanie został przywieziony przez brata).

Stopień uszczerbku na zdrowiu powoda z punktu widzenia psychiatry, ocenił na 50 % z pkt. 9b (encefalopatię ze zmianami charakterologicznymi w zależności od stopnia) tabeli Oceny Procentowej Stałego Lub Długotrwałego Uszczerbku Na Zdrowiu Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 18 grudnia 2002 r. - co jest tożsamy z kwalifikacją dokonaną przez biegłego neurologa i neurochirurga, dr n. med. R. K..

Biegły z zakresu otolaryngologii stwierdził, iż w warunkach badania powoda nie można stwierdzić obiektywnie uszkodzenia węchu. Można to stwierdzić jedynie po wykonaniu badań specjalistycznej olfaktometrii obiektywnej, która jest wykonywana w nielicznych ośrodkach klinicznych. Podkreślił jednak, iż jak wynika z literatury fachowej urazy czaszkowo-mózgowe ze stłuczeniem płatów czołowych bywają częstą przyczyną powstania zaburzenia i utraty węchu w zależności od rozległości uszkodzenia.

Jak wynika z dokumentacji medycznej w wyniku wypadku w dniu 16.12.2005 r. u powoda doszło do jednostronnego złuszczenia płata czołowego lewego, jednak w dostępnej w aktach sprawy dokumentacji medycznej z leczenia szpitalnego bezpośrednio po urazie nie ma wzmianki o rozpoznaniu zaburzenia, bądź utraty słuchu, nie ma takiej wzmianki też w dokumentacji z leczenia szpitalnego w okresie późniejszym, uszkodzenie węchu nie zostało też stwierdzone, ani zgłaszane przez badanego w żadnej dostępnej w dokumentacji biegłych.

Jak wynika z historii choroby Poradni Laryngologicznej w P. badany W. C. był pod opieką tej poradni od 2007 do 2013 r. (5 x 2007 r, 7 x w 2008 r, 7 x 5 w 2009 r, 1 x w 2012 r, 1 x w 2013 r.) W trakcie tego leczenia zgłaszał za każdym razem chrząkanie, zasychanie w gardle i krtani, zaburzenia mowy, raz ból i niedosłuch ucha lewego W w/w Poradni Laryngologicznej był leczony z rozpoznaniem przewlekłego zapalenia gardła i krtani, dysfonii neurogennej, oraz zapalenia nieżyłowego ucha środkowego lewego. W okresie od 2007 do 15.01.2013 r. badany nie zgłaszał zaburzenia ani utraty słuchu, nie zostało to także stwierdzone w badaniu lekarskim, nie stwierdzono także schorzenia nosa i zatok obocznych nosa.

Mając na uwadze powyższe biegły uznał, iż nie może jednoznacznie stwierdzić u powoda uszczerbku węchu, ani jego ewentualnego związku przyczynowego z wypadkiem w dniu 16.12.2005r.

Aktualnie powód nadal leczy się z powodu skutków wypadku w poradni neurologicznej i logopedycznej. Do chwili obecnej ma zaburzoną mowę i problemy z chodzeniem z powodu zaburzeń równowagi i zawrotów głowy. Osoby trzecie traktują go jako pijanego z powodu jego chodu, nadto nie może kierować samochodem, często popuszcza moc. Powód ma zaburzenia pamięci i koncentracji. Występują u niego też zaburzenia logicznego myślenia. Przed wypadkiem prowadził działalność gospodarczą w zakresie logistyki leków do aptek i szpitali. Z powodu wypadku musiał tę działalność zlikwidować, jest na rencie a dodatkowo od sierpnia 2013r. pracuje jako ochroniarz w firmie (...) w W. i zarabia 1200 zł netto miesięcznie. Ma rentę z ZUS-u w wysokości 747 zł netto z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Nadal przyjmuje bardzo dużo leków. W ciągu miesiąca wydaje na nie około 500,00 zł. Wizytę u neurologa ma raz na 2 miesiące i kosztuje ona 100 zł, a u logopedy 4 razy w miesiącu i wizyta kosztuje 50 zł i Powód mieszka w P. i do lekarza dojeżdża też w P. ale musi go ktoś z rodziny zawieźć około 5 km w jedną stronę. Zwraca wtedy koszty paliwa. Nie ma bezpośredniego autobusu komunikacji miejskiej. Powód po wypadku korzystał też z rehabilitacji. Dwa razy był w klinice w K. po 2 tygodnie. Powinien kontynuować rehabilitację, ale go na to nie stać, za tamtą rehabilitację też musiał zapłacić. Składał wniosek do NFZ o rehabilitację, ale mu odmówiono stwierdzając, że nie jest zdolny do samodzielnej egzystencji, dlatego nie może jechać do sanatorium. Na płatnej rehabilitacji był sam w klinice. O rehabilitację starał się 4 lata temu. Firma odszkodowawcza Votum sama zaproponowała mu rehabilitację i pokryła koszty ale z zastrzeżeniem, że te koszty będzie musiał zwrócić po uzyskaniu odszkodowania.

Powód był od 15.01.2012 do 28.01.2012 r i od 15.04.2012 r do 28.04.2012 r na rehabilitacji w (...) koszt pobytu i usług rehabilitacyjnych wyniósł łącznie 15.940,00 złotych. Koszt terapii logopedycznej wyniósł 1.200,00 złotych. Powód był poddany także zabiegom rehabilitacyjnym w (...) których koszt wyniósł 160 złotych, badania 80 złotych, a także korzystał z pomocy medycznej pielęgniarzkiej, której koszt to 700 złotych. Koszt wizyt u neurologa obciążył powoda kwotą 800 złotych, natomiast koszt zakupu leków wyniósł 3.004,10 złotych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją 2 lutego 2007 r przyznał powodowi jednorazowe odszkodowanie w związku z przedmiotowym wypadkiem, który był wypadkiem przy pracy, ustalając długotrwały uszczerbek w wysokości 50% i wypłacając kwotę 22 600,00 złotych (50% x 452 zł za każdy procent).

Powód przed wypadkiem prowadził własną działalność gospodarczą w postaci dowozu leków do różnego rodzaju instytucji medycznych. Po wypadku z uwagi na stan zdrowia zmuszony był zawrzeć umowy o współpracy z (...) S.A. z siedzibą w K. oraz od dnia 04.07.2011r. z (...) sp. z o.o. w T.. Biegła z zakresu rachunkowości wskazała, iż zawarcie tych umów uzależniła powoda w okresie do 03.07.2011 r. i od 04.07.2011 r. tylko od jednego kontrahenta, zwłaszcza że świadczył usługi specjalistyczne polegające głównie na dystrybucji artykułów farmaceutycznych, do czego miał przystosowane samochody dostawcze. Wypowiedzenia umowy w dniu 04.03.2013r. przez (...) sp. z o.o. spowodowało w tej sytuacji natychmiastowe ograniczenie działalności. Średni dochód miesięczny powoda w porównaniu z rokiem

2005 w latach 2006, 2010, 2011, 2012 i w I kwartale 2013r. wykazuje zmniejszenie. Dochód ten po opłaceniu składek ZUS i uwzględnieniu otrzymanej renty wyniósł: w 2005 r. - 2.668,05 zł, w 2006 r. - 1.483,17 zł, w 2010 r. - 2.489,25 zł, (w okresie od 01.04.2010 r. do 31.12.2010 r. - 5.565,33 zł), w 2011 r. - 1837,27, w 2012 r. - 1.062,30, a w I kwartale 2013 r. - 1.315,36 zł. Zmniejszenie dochodu spowodowane zostało wyższym wzrostem kosztów w porównaniu ze wzrostem sprzedaży lub wyższym spadkiem sprzedaży niż spadek kosztów. Na przychody ze sprzedaży miały wpływ sztywne ceny (niezmiennie) określone w umowach o współpracy z (...) S.A. i (...) sp. z o.o. Na wzrost kosztów wpłynęły natomiast głównie koszty zakupu paliwa (oleju), koszty wynagrodzeń pracowniczych (wzrost najniższego wynagrodzenia krajowego i składek ZUS), koszty amortyzacji (jednorazowej) nabytego samochodu C..

Powód zgłosił roszczenie odszkodowawcze (...) korespondentowi E. (...) na terenie P., albowiem sprawca wypadku był obywatelem E., co skutkowało przyznaniem na rzecz powoda łącznie kwoty 100.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia. Nadto ubezpieczyciel wypłacił 12.294,44 złotych tytułem odszkodowania za koszty leczenia, 8.092,00 złotych za koszty opieki, 19.074,73 tytułem utraconego dochodu i od dnia 1 listopada 2011 r. wypłacana jest comiesięczna renta na zwiększone potrzeby powoda w wysokości 150 złotych.

W ocenie sądu powództwo podlega uwzględnieniu w części.

W analizowanej sprawie stan faktyczny jest bezsporny co do okoliczności związanych z powstaniem szkody u powoda W. C.. Pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności co do zasady. Pozwany kwestionował natomiast wysokość żądanego roszczenia, uznając, iż jest ono rażąco zawyżone.

Podstawą odpowiedzialności pozwanego za poniesioną przez powoda szkodę w wyniku wypadku komunikacyjnego jest art. 123 ustawy z 20 maja 2003 r o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, albowiem szkodę wyrządzoną ruchem pojazdów mechanicznych na terenie Rzeczypospolitej likwiduje Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Natomiast podstawą prawną żądania zadośćuczynienia przez powoda jest art. 445 § 1 k.c, stosownie do treści którego Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w wypadku uszkodzenia ciała co do wywołania rozstroju zdrowia.

Zgodnie z treścią przepisu art. 361 §1 kc „zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła”. Przepis ten jest wyrazem teorii zwanej w literaturze adekwatnym związkiem przyczynowym.

W ocenie Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie oczywistym jest, iż szkoda jakiej doznał W. C. pozostaje w normalnym związku przyczynowym z wypadkiem i dnia 16 grudnia 2005 roku.

Celem zadośćuczynienia jest zrehabilitowanie osobie poszkodowanej krzywdy doznanej wskutek cierpień fizycznych (ból i innych dolegliwości) oraz cierpień psychicznych (ujemnych uczuć przeżywanych w związku z doznaniem cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia). W kodeksie cywilnym nie sprecyzowano pojęcia „odpowiedniej sumy” i suma ta podlega ocenie Sądu w realiach konkretnej sprawy w granicach swobodnej oceny Sądu.

Pojęcie „sumy odpowiedniej” użyte w art.445 §1 kc w istocie ma charakter nieokreślony, niemniej jednak w judykaturze wskazany przez kryteria, którymi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawić jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Zadośćuczynienie ma przede wszystkim mieć walor kompensacyjny, a więc jego wysokość nie może być symboliczna, lecz musi mieć jakąś wartość ekonomicznie odczuwalną, ale przy uwzględnieniu rozmiaru krzywdy musi wysokość zadośćuczynienia być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętej stopie życiowej społeczeństwa. Zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, w związku z czym winno być stosowne do doznanej krzywdy oraz uwzględniać wszystkie zachodzące okoliczności, w szczególności winne być wzięte pod uwagę takie

okoliczności jak nasilenie cierpień, długotrwałość choroby, rozmiar kalectwa, trwałe następstwa zdarzenia. Dla wysokości zadośćuczynienia istotne znaczenie mają: wiek poszkodowanego, rodzaj doznanych obrażeń, nasilenie i czasokres trwania cierpień jak i skutki uszkodzenia ciała w zakresie ogólnej zdolności do życia. Sąd oceniając krzywdę bierze pod uwagę wszelkie ujemne następstwa uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia w sferze cierpień fizycznych jak i psychicznych. Bierze się pod uwagę ból, inne dolegliwości oraz negatywne odczucia przeżywane w związku z cierpieniami psychicznymi lub następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia np. w postaci wyłączenia od normalnego życia. Sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę nasilenie cierpień, długotrwałość choroby, rozmiar kalectwa, trwałość następstw zdarzenia, wiek poszkodowanego oraz konsekwencje uszczerbku na zdrowiu w życiu osobistym i społecznym.

W przedmiotowej sprawie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych - lekarzy specjalistów z zakresu neurologii, psychiatrii, otolaryngologii, chirurgii i neurochirurgii celem ustalenia uszczerbku na zdrowiu powoda. Posiłowali się oni w tym zakresie Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 roku (Dz.U. nr 2234, poz. 1974) w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oni/ postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania, celem wyliczenia stopnia uszczerbku na zdrowiu. Biegli sporządzili opinie po zapoznaniu się z bogatą dokumentacją medyczną powoda oraz po jego osobistym badaniu. Określili jakich obrażeń doznał powód a także procent trwałego uszczerbku na zdrowiu, jakiego doznał w wyniku przedmiotowego zdarzenia drogowego.

Wobec powyższego Sąd podzielił zebrane w sprawie opinie biegłych, nie znajdując podstaw do ich zakwestionowania. Zostały one sporządzone zgodnie z zasadami sztuki lekarskiej oraz przez specjalistów o niekwestionowanym poziomie wiedzy. Wobec stanowczych wniosków wpływających z opinii, nie było potrzeby powoływania kolejnych biegłych i gromadzenia opinii w sprawie. Opinie te nie były przy tym kwestionowane przez żadną ze stron.

Niezależnie od tego należy pamiętać, że procentowy rozmiar uszkodzeń ciała jest tylko jednym z kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia i nie determinuje tej kwoty bez uwzględnienia innych okoliczności, jest to tylko pomocniczy środek ustalania rozmiaru odpowiedniego odszkodowania

Powód w wyniku wypadku doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w łącznej wysokości 50% z pkt 9b. Zarówno biegły neurolog jak i chirurg-neurochirurg oraz psychiatra wskazali na 50% trwały uszczerbek z tego samego punktu .

Ubezpieczyciel likwidując szkodę powstałą u powoda wypłacił mu kwotę 100.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz 12.294,44 złotych tytułem odszkodowania za koszt leczenia, 8.092,00 złotych za koszty opieki, 19.074,73 tytułem utraconego dochodu i od dnia 1 listopada 2011 r. wypłacana jest comiesięczna renta na zwiększone potrzeby powoda w wysokości 150 złotych. W świetle materiału dowodowego zebranego w sprawie uznać należy, że wypłacone dotąd zadośćuczynienie i odszkodowanie jest zbyt niskie i nieadekwatne do stwierdzonych u powoda uszkodzeń ciała oraz doznanych przez niego cierpień fizycznych i psychicznych.

Sąd wziął pod uwagę wszystkie okoliczności, jakie z uwagi na treść art. 445 lec. winny być uwzględnione przy ustaleniu odpowiedniej kwoty należnej osobie poszkodowanej tytułem zadośćuczynienia, przede wszystkim powstałe u powoda obrażenia ciała, okres rekonwalescencji, zmianę trybu życia, odczuwane do dziś dolegliwości i poważne ograniczenia w życiu codziennym oraz okoliczność, że u powoda pomimo iż od wypadku upłynęło 7 lat stwierdzane objawy organicznego uszkodzenia centralnego układu nerwowego uznano za utrwalone. Przeżyty uraz spowodował początkowo całkowitą niezdolność do pracy powoda. Rokowanie do powrotu pełnej zdolności do pracy biegli ocenili jako wątpliwe. Objawy organicznego uszkodzenia centralnego układu nerwowego w znacznym stopniu ograniczają również aktywność życiową powoda. Nadal utrzymują się zaburzenia pamięci, równowagi, koordynacji ruchów oraz zaburzenia mowy - co powodowało i powoduje nadal u powoda cierpienia psychiczne. Nadto rokowania z punktu widzenia neurologicznego nie są dobre. Powód nigdy nie odzyska pełnej zdolności do pracy i nigdy nie odzyska sprawności psychofizycznej sprzed wypadku. Zmiana trybu życia w rezultacie doznanych obrażeń w wypadku powoduje nasilone poczucie krzywdy odczuwanej przez powoda oraz dyskomfort związany z koniecznością korzystania w różnych sytuacjach z pomocy drugiej osoby.

Sąd uznał, iż zadośćuczynienie należne powodowi winno wynosić 110.000,00 złotych na podstawie art.445 § 1 k.c.. Biorąc pod uwagę, że powód otrzymał już w postępowaniu likwidacyjnym kwotę 100.000 zł Sąd zasądził na jego rzecz różnicę wynoszącą 10.000 zł. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo co do zadośćuczynienia jako wygórowane .

Powód wystąpił również z żądaniem zapłaty kwoty 21.884,10 złotych odszkodowania tytułem kosztów leczenia i rehabilitacji wraz z odsetkami ustawowymi. Powód w okresie od wyjścia ze szpitala po wypadku podlega ciąglemu leczeniu. Powód przedstawił faktury i rachunki za zabiegi i leki, w tym za dwukrotny pobyt na rehabilitacji w (...), którego koszt łącznie wyniósł 15.940,00 złotych. Koszt terapii logopedycznej wyniósł 1.200,00 złotych, koszt zabiegów rehabilitacyjnych w (...) wyniósł 160 złotych, badania 80 złotych, pomoc medyczna pielęgniarstwa to koszt 700 złotych. Koszt wizyty u neurologa obciążył powoda kwotą 800 złotych, natomiast koszt zakupu leków wyniósł: łącznie 3.004,10 złotych. Nadto powód ponosił też koszty dojazdów na wizyty lekarskie i rehabilitacje. W orzecnictwie i literaturze prawniczej nie budzi wątpliwości, iż tytułem odszkodowania można dochodzić kosztów leczenia, rehabilitacji, kosztów opieki osób trzecich. Odszkodowanie przewidziane w art. 444 § 1 k.c. obejmuje wszelkie wydatki (koszty) pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne i celowe. W grupie tych wydatków tradycyjnie wymienia się między innymi koszty leczenia (pobytu w szpitalu, pomocy pielęgniarstwa, koszty lekarstw), specjalnego odżywiania się. Zalicza się do niej również wydatki związane z transportem chorego na zabiegi i do szpitala, koszty związane z odwiedzinami pacjenta w szpitalu czy wynikające z konieczności specjalnej opieki i pielęgnacji nad chorym, koszty zabiegów rehabilitacyjnych. Punktem wyjścia do rozważań w tym zakresie jest oczywiście udowodniony fakt, że koszty i na taki właśnie cel były poniesione. Dochodzona kwota odszkodowania została potwierdzona zebranymi w sprawie dowodami. Żądanie powoda zasądzenia odszkodowania znajduje w pełni uzasadnienie zgodnie z art. 444 § 1 kc. Sąd zasądził zatem na rzecz powoda dodatkową kwotę 21884,10 złotych wraz z odsetkami ustawowymi.

W sprawie o naprawienie szkody wynikłej z uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zasądzenie określonego świadczenia nie wyłącza możliwości jednoczesnego ustalenia w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia. Sąd wziął pod uwagę opinie biegłych oraz fakt, iż rokowania na przyszłość i możliwość powrotu do pełnej zdolności do pracy biegli ocenili jako wątpliwe. Wskazali, iż powód nigdy nie odzyska pełnej zdolności do pracy i nigdy nie odzyska sprawności psychofizycznej sprzed wypadku. Mając powyższe na względzie Sąd uwzględnił powództwo w tym zakresie i ustalił odpowiedzialność pozwanego (...) w. wobec powoda W. C. za mogące się ujawnić w przyszłości skutki wypadku z dnia 16 grudnia 2005 roku.

Na podstawie art. 444 § 2 k.c. poszkodowany może żądać naprawienia szkody poprzez zapłatę odpowiedniej renty, jeżeli skutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zmniejszyły się widoki powodzenia na przyszłość. Co ważne, przesłanka ta może być podstawą samodzielnego roszczenia. Renta, o której mowa w przepisie art. 444 § 2 k.c, ma charakter odszkodowawczy

Przy ustalaniu wysokości renty wyrównawczej, określając wielkość hipotetycznych dochodów uprawnionego, należy uwzględnić wszelkie jego dochody dotychczas uzyskiwane, również nieregularne (np. dorywczo, z prac zleconych, okresowe premie, świadczenia w naturze), a także dochody, których uzyskanie w przyszłości było wysoce prawdopodobne. Z materiału dowodowego wynika średniomiesięczny dochód za okres 2006-2011 z uwzględnieniem wszystkich składników majątku i wynosi on około 1900 zł, w więc różnica w dochodach powoda uzyskiwanych przed wypadkiem a aktualnych tj. 1251,97 złotych, uzasadnia orzeczenie renty wyrównawczej w kwocie 12500 złotych miesięcznie, dlatego też taką kwotę Sąd orzekł w punkcie 4 wyroku, płatną od czerwca 2014 roku. Nadto zasądził zgodnie z żądaniem pozwu skapitalizowaną rentę wyrównawczą za okres od kwietnia 2010 r do maja 2014 roku a więc do chwili wyrokowania. Częściowa bowiem niezdolność do pracy została orzeczona w 2008 r., a zatem licząc 3-letni maksymalny okres wsteczny Sąd orzekł skapitalizowaną rentę od 10 kwietnia 2010 roku, albowiem z żądaniem takim powód wystąpił 10 kwietnia 2013 r.

Sąd oddalił powództwo co do odsetek od wcześniejszej daty niż data wyrokowania, uznając, że wysokość szkody ustala się na dzień wyrokowania, albowiem „w razie ustalenia wysokości zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy uzasadnione jest przyznanie odsetek dopiero od chwili wyrokowania.

Zgodnie z treścią art. 100 kpc w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Biorąc pod uwagę, że strony w podobnym zakresie przegrały proces i poniosły jego koszty Sąd zniósł pomiędzy nimi koszty procesu. Na podstawie art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. kwotę 3.311,38 złotych tytułem wydatków na opinie biegłych tymczasowo pokrytych ze Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku złożyły obie strony. Powód skarży wyrok w zakresie oddalającym powództwo o zadośćuczynienie, w tym także w zakresie odsetek za okres poprzedzający wydanie wyroku oraz rozstrzygającej o zwrocie kosztów procesu. Wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 445 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na nie uwzględnieniu przy miarkowaniu zadośćuczynienia wszystkich okoliczności mających wpływ na wymiar doznanej przez powoda krzywdy, tj. m.in. ograniczenia sprawności fizycznej powoda, chwiejnego chodu i problemów z koordynacją ruchu, ustawicznego jąkania i chrząkania, i wynikających z tego znacznych dolegliwości psychicznych, wycofania społecznego, całkowitej, a następnie częściowej niezdolności do pracy, wymuszonej zmiany stylu życia i uzależnienia od pomocy osób trzecich oraz niekorzystnych rokowań na przyszłość i naruszeniu ekonomicznego aspektu zadośćuczynienia oraz w rezultacie zasądzenie na rzecz powoda jedynie 10.000,00 zł dalszego zadośćuczynienia, podczas, gdy jest to kwota rażąco niewspółmierna do krzywdy i cierpienia, następstw zdrowotnych i osobistych przedmiotowego wypadku;

- art. 455 k.c. i art. 481 §1 k.c. w zw. z art. 817 §1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji uznanie, iż odsetki za zwłokę w zapłacie zadośćuczynienia należą się powodowi od dnia ogłoszenia wyroku Sądu I instancji.

Mając na uwadze powyższe apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa powoda w zakresie zadośćuczynienia w całości tj. zasądzenie na rzecz powoda W. C. kwoty 50.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda W. C. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za obie instancje.

Z kolei pozwany zaskarżył wyrok w zakresie zasądzającym odszkodowanie w wysokości 15.940,- zł; obejmującej koszty rehabilitacji w K. oraz zasądzającej rentę skapitalizowaną i bieżącą. Wyrokowi zarzucił naruszenie:

- art. 444§ 2 k.c. poprzez przyjęcie, że utracone przez powoda dochody z działalności gospodarczej pozostają w bezpośrednim związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym z dnia 16 grudnia 2005r. i zasądzenie na rzecz powoda kwoty 52.942.33 zł tyt. skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od kwietnia 2010 do maja 2014r oraz renty wyrównawczej na przyszłość w wysokości po 1.250,- zł miesięcznie, poczynając od dnia 1 czerwca 2014r.;
- art. 444§ 1 k.c. poprzez przyjęcie, iż powodowi przysługuje zwrot kosztów związanych z pobytem w (...) SA w K. pomimo tego, iż powód z tego tytułu. nie poniósł żadnych wydatków;
- art. 233§1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę zebranego w postępowaniu materiału dowodowego, brak wszechstronnego jego rozważenia i dokonanie ustaleń sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności z opiniami biegłych sądowych powołanych w niniejszej sprawie, co doprowadziło Sąd orzekający w I instancji do błędnego rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 2. i 4. i oddalenie w całości powództwa o zapłatę skapitalizowanej renty wyrównawczej wraz z ustawowymi odsetkami oraz renty wyrównawczej na przyszłość wraz z ustawowymi odsetkami;
2. zmianę pkt. 3. wyroku poprzez obniżenie zasądzonych na rzecz powoda zwrotu wydatków związanych z leczeniem, do kwoty 5.944,10 zł i oddalenie powództwa o zapłatę kwoty 15.940,- zł wraz z ustawowymi odsetkami;
3. zmianę pkt 8. wyroku poprzez obciążenie kosztami strony pozwanej stosownie co rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim;
4. zasądzenie na rzecz pozwanego Biura kosztów postępowania za II instancję, n tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda kwestionująca wysokość zasądzonego zadośćuczynienia jest częściowo uzasadniona. Zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Orzeczenie o wysokości zadośćuczynienia należy do swobodnego uznania sądu. Tej dyskrecjonalnej władzy sędziego sąd odwoławczy zmienić nie może, o ile sąd pierwszej instancji prawidłowo zbadał i ocenił wszystkie okoliczności sprawy. Atrybut swobody orzeczenia o wysokości zadośćuczynienia wynika z faktu, iż nie istnieją żadne zobiektywizowane, ustawowo określone kryteria pozwalające sądowi na rozstrzygnięcie o zadośćuczynieniu. Sąd odwoławczy może dokonać korekty wysokości zasądzonego zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę, tylko wtedy, gdyby okazało się, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, że jest ono rażąco wygórowane albo rażąco niskie. Zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, a tym samym powinno reprezentować ekonomicznie odczuwalną wartość. Wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności, w tym rozmiaru doznanych cierpień, ich intensywności, trwałości czy nieodwracalnego charakteru. Przy ustalaniu rozmiaru cierpień i ujemnych doznań psychicznych powinny być przede wszystkim uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, jednakże w relacji do indywidualnych okoliczności danego przypadku.

Wnikliwa lektura akt sprawy wskazuje, że wysokość zasądzonego zadośćuczynienia w przedmiotowej sprawie nie jest prawidłowa. Rację ma skarżący podnosząc, że sąd pierwszej instancji w sposób niedostateczny uwzględnił okoliczności szczegółowo wymienione w sformułowanym zarzucie apelacyjnym.

Stąd też dokonany przez sąd pierwszej instancji wymiar zadośćuczynienia na kwotę 110000 złotych w okolicznościach przedmiotowej sprawy jest zaniżony, co też czyni zasadnym stawiany zarzut naruszenia prawa materialnego- art. 445 § 1 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy, w tym także przy uwzględnieniu, iż powodowi wypłacone zostało odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy, które w pewnym zakresie łagodzi poczucie krzywdy, adekwatnym do rozmiarów krzywdy powoda jest zadośćuczynienie w kwocie 130000 złotych. Mając na uwadze, że powód otrzymał od ubezpieczyciela 100000 złotych, zatem należało zasądzoną przez sąd pierwszej instancji kwotę 10000 złotych podwyższyć do kwoty 30000 złotych, o czym Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie art. 386§1 k.p.c., w wyniku częściowego uwzględnienia apelacji powoda. Apelacja powoda w pozostałej części odnosząca się zarówno do wysokości zadośćuczynienia jak i daty należnych odsetek nie jest uzasadniona i podlega oddaleniu w oparciu o przepis art. 385 k.p.c.

Co do daty odsetek od zadośćuczynienia to orzecznictwo sądowe nie jest jednolite. Można tu wyrazić trzy stanowiska. Wedle pierwszego, odsetki należne są od daty zasądzenia zadośćuczynienia (tak. Wyr. SN z 20.3.1998 r., II CKN 650/97, Legalis; z 8.12.1997 r., I CKN 361/97, niepubl.; z 30.10.2003 r., IV CK 130/02, Legalis; z 11.10.2002 r., I CKN

1065 Legalis z 18.4.2002 r., II CKN 605/00, Legalis, z 18.11.2003 r., II CK 235/02, Legalis; wyr. SA w Poznaniu z 31.7.2003 r., I ACA 568/03, OSA 2005, Nr 3, poz. 11; wyr. SN z 30.10.2003 r., IV CK 130/02, Legalis; uchw. SN (7) z 22.9.1970 r., III PZP 18/70, OSNCPiUS 1971, Nr 1, poz. 5). Według drugiego stanowiska dłużnik jest opóźniony od momentu doręczenia wezwania go do spełnienia świadczenia (wyr. SN z 18.9.1970 r., II PR 257/70, OSNC 1971, Nr 6, poz. 103 z głosem S. Rejmana, NP. 1971, Nr 12; z 14.4.1997 r., II CKN 110/97, Legalis; z 19.2.2002 r., II UKN 202/01, Legalis; z 22.2.2007 r., I CSK 433/06, Legalis; wyr. SA w Poznaniu z 26.4.2005 r., I Aca 1664/04, niepubl.; wyr. SN z 22.7.2007 r., I CSK 433/06, Legalis). Wreszcie pogląd trzeci zwraca uwagę na konieczność oceniania kwestii wymagalności odsetek i rozstrzygania jej indywidualnie w każdym konkretnym przypadku (wyr. SA w Katowicach z 7.9.2007 r., I ACA 458/07, OSA w Katowicach 2007, Nr 4, poz. 4). Nadto zob. wyr. SA w Lublinie z 24.1.2006 r. (I Aca 887/05, niepubl.); wyr. SN 9.5.2008 r. (III CSK 17/08, Legalis); wyr. SA w Katowicach 7.9.2007 r. (I ACA 458/07, OSA w Katowicach 2007, Nr 4, poz. 4); z 5.2.2013 r. (V ACA 713/12, Legalis); wyr. SA w Katowicach z 30.11.2012 r., I ACA 1107/12, Legalis; wyr. SA w Lublinie z 14.11.2012 r., I ACA 583/12, Legalis; wyr. SA we Wrocławiu z 26.10.2012 r., I ACA 1077/12, niepubl.; wyr. SA w Szczecinie z 18.10.2012 r., I Aca 542/12, niepubl.; wyr. SA w Białymstoku z 10.10.2012 r., I ACA 440/12, Legalis; wyr. SA w Krakowie z 4.9.2012 r., I ACA 713/12, Legalis; wyr. SN z 18.2.2011 r., I CSK 243/10, Legalis (por. Komentarz do KPC pod red. prof. K. Pietrzykowskiego teza 6 do art. 481 k.p.c. pub Legalis).

Sąd pierwszej instancji określił datę odsetek zgodnie z pierwszym z prezentowanych wyżej stanowisk. W okolicznościach przedmiotowej sprawy, mając na względzie w szczególności fakt, że powód kwotę 100000 złotych otrzymał przed kilkoma laty, Sąd Okręgowy rozpoznający apelację, nie znajduje podstaw do uznania stanowiska sądu pierwszej instancji, co do daty odsetek od żądanych dodatkowych kwot zadośćuczynienia, za błędne.

Z kolei apelacja pozwanego jest uzasadniona częściowo jedynie w zakresie renty. Rozstrzygnięcie o żądanej przez powoda rencie wyrównawczej z tytułu utraconej, częściowej zdolności do pracy (renta z tytułu zwiększonych potrzeb wypłacona w kwocie po 150 złotych miesięcznie nie była przedmiotem roszczeń zgłoszonych w sprawie) zawarte zostało w punktach drugim i czwartym sentencji wyroku. Punkt drugi dotyczy skapitalizowanej renty za okres od kwietnia 2010 roku do maja 2014 roku, zaś punkt czwarty renty wypłacanej na bieżąco od miesiąca następnego po dacie wyroku sądu pierwszej instancji. W niniejszym procesie powód nie dochodzi renty z tytułu zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość, zaś wymienienie przez sąd pierwszej instancji takiej renty na stronie 15 uzasadnienia (ostatni akapit) wynika z niedokładności sądu pierwszej instancji. Zresztą następne zdania uzasadnienia, odnoszące się do sposobu ustalenia renty, nie pozostawiają wątpliwości, że sąd miał na myśli rentę wyrównawczą z tytułu utraty częściowej zdolności do pracy.

Renta z tytułu całościowej lub częściowej niezdolności do pracy ma wyrównać różnicę między dochodami, jakie poszkodowany mógłby uzyskać, gdyby zdarzenie szkodowe nie miało miejsca, a dochodami, jakie może on uzyskać po zdarzeniu szkodowym (wyrok SN z 21 maja 2009 roku V CSK 432/08 Legalis).

W przypadku, gdy utrata zdolności do pracy zawodowej dotyczy osoby prowadzącej działalność gospodarczą na własny rachunek, niepozostającej w stosunku zatrudnienia, rekompensata w postaci renty, obejmująca straty wynikające z utraty całości lub części stałych dochodów otrzymywanych w wyniku działalności, która nie może być kontynuowana przez poszkodowanego. Oczywiście między utratą całości lub części dochodów, a utratą zdolności do pracy zaistniała w skutek wypadku komunikacyjnego, spowodowanego przez sprawcę za którego odpowiedzialność ponosi ubezpieczyciel, musi zachodzić związek przyczynowy. W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że powód w wyniku obrażeń doznanych w wypadku komunikacyjnym utracił częściową zdolność do pracy. Rację ma skarżący pozwany, kiedy zarzuca sądowi pierwszej instancji bezzasadność przyjęcia, że spadek dochodów powoda w okresie od kwietnia 2010 roku do zakończenia przez niego prowadzenia działalności gospodarczej pozostaje w związku przyczynowo- skutkowym ze zdarzeniem z 16 grudnia 2005 roku, w którym powód doznał poważnych obrażeń ciała.

Analizując wydane w sprawie opinie biegłej Pani D. W. należy stwierdzić, że brak było podstaw do przyjęcia takiego rozumowania. Biegła D. W. w sposób bardzo szczegółowy wskazała przyczyny z jakich nastąpił spadek dochodów z prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej i są to:

- wydatki na utrzymanie taboru samochodowego, tj. paliwo, części zamienne, ubezpieczenie samochodów, konserwacje, remonty itp. (por. 7.4.2. opinii podstawowej);
- wzrost wynagrodzenia pracowników, wywołany skutkiem wzrostu najniższego wynagrodzenia krajowego (poz. 7.4.3. opinii podstawowej);
- koszty amortyzacji związane z zakupem samochodu dostawczego C. w roku 2010 oraz zakup samochodu ciężarowego m-ki C. w roku 2011 (poz. 7.4.4. opinii podstawowej);
- wzrost składek ZUS (poz. 9.2.b) opinii podstawowej).

Na zmniejszenie przychodu, a w konsekwencji dochodu wg biegłej miały zaś wpływ:

- zawarcie umów z (...) Sp. z o.o. (poz. 9.1. opinii podstawowej), co wg biegłej, uzależniło powoda od jednego kontrahenta na świadczenie specjalistycznych usług;
- sztywne ceny (niezmienne) określone w umowach o współpracy z (...) Sp. z o.o. (poz. 9.2. b) opinii podstawowej).

Efektom tak zawartych umów wg biegłej był spadek dochodów, a po wypowiedzeniu przez Spółkę (...) umowy o współpracy w dniu 4 marca 2013 roku nastąpiło natychmiastowe ograniczenie działalności gospodarczej powoda, a w konsekwencji zaprzestanie tej działalności.

Z opinii tej nie wynika, że istnieje związek między stanem zdrowia powoda spowodowanym wypadkiem komunikacyjnym, a obniżeniem dochodów. Obniżenie tych dochodów jest efektem ogólnej sytuacji rynkowej, gospodarczej i zmniejszenia się opłacalności prowadzenia działalności gospodarczej. Poza tym należy stwierdzić, że powód w toku postępowania nie wykazał, iż zachodziła konieczność zatrudnienia dodatkowego pracownika, który wykonywałby czynności, których powód po wypadku nie mógł już wykonywać. Nie wykazał też, że taki pracownik faktycznie był zatrudniony.

Wobec niewykazania przez powoda związku przyczynowego między spadkiem dochodów z działalności gospodarczej za okres od kwietnia 2010 roku do lipca 2013 roku a zdarzeniem wywołującym szkodę (wypadkiem komunikacyjnym), powództwo o rentę za ten okres czasu należało oddalić.

Inna natomiast sytuacja występuje od sierpnia 2013 roku. Powód nie prowadził już działalności gospodarczej. Podjął pracę jako dozorca w firmie w wynagrodzeniu 1200 złotych netto, a nadto otrzymuje rentę z ZUS z tytułu częściowej niezdolności do pracy w kwocie 747 złotych. Przy pełnej zdolności do pracy powód niewątpliwie mógłby osiągać zarobek na poziomie swoich poprzednich dochodów sprzed wypadku, czyli 2668 złotych netto. W tej sytuacji wysokość renty wyrównawczej należnej powodowi winna wynosić 720 złotych (2668- 1947).

Dlatego też, w tej części uznającej apelację pozwanego za uzasadnioną, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone rozstrzygnięcie wydane przez Sąd Rejonowy w zakresie renty.

Nie jest zasadna apelacja pozwanego w pozostałej części, domagającej się całkowitego oddalenia powództwa o rentę bieżącą, a nadto w części kwestionującej zasadność zasądzenia kosztów rehabilitacji.

Przeprowadzane zabiegi rehabilitacyjne, przy stanie zdrowia powoda, będącego skutkiem wypadku komunikacyjnego, były oczywiście uzasadnione, a koszty takiej rehabilitacji winien ponieść ubezpieczyciel.

Z tych względów apelacja pozwanego w pozostałej części podlegała oddaleniu- na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 100 kpc.